

ukinejo, učiteljstvo razdeli na notranjost. Takšen luksus pa obstoja tudi drugod, ne samo v Beogradu. So ljudske šole, ki imajo le nekaj nad 500 otrok, a so razdeljene na 14 razredov, razred s 100 otroci je razdeljen na tri paralele!

Posebno luksurijsko je oskrbljeno takozvano manišinsko šolstvo naših Nemcev. Ovčjak ima nemško šolo za 29 otrok, Reichenau za 21, Sveti potok za 30, Verdrenz za 27 otrok! Rekord ima v tem oziru Ljubljana s petrazredno nemško šolo za 76 otrok! Na nemški dekliški meščanski šoli v Mariboru je bilo v III. razredu 26, v IV. 19 učenek, na slovenski pa v III. razredu 72 (nerazdeljen razred!), v IV. razredu 18.

Ker je slovenščina obvezen predmet od tretjega šolskega leta, so se učenke do sedaj že morale toliko naučiti, da bi se nemški razredi lahko združili s slovenskimi. Potem bi bilo v III. razredu 98 učenek, ki bi se razdelile na dva enaka oddelka po 49, ktr bi gotovo bilo pravičnejše, kakor da ima nemški razred 26, slovenski pa skoro trikrat toliko učenek. Ako bi se nemški oddelki IV. razreda združili s slovenskimi, bi si prihranili en oddelki. Podobno je v nemških oddelkih deške meščanske šole v Mariboru, ki je imela v II. razredu 23, v III. na 13 učenec.

Pravičnost zahteva, da se te razmere odpravijo na korist šolstva v zanesljivi h kraji. Osebnost posameznikov se mora žrtvovati koristi celokupnosti.

F. V.

Poglavje o resnosti.

(Reforma učiteljske izobrazbe.)

Potom našli želj vstvarjamo odnose do predmetov naših želja, k temu, kar nas najbolj napolnjuje, po čemer hrepenimo z vsem ognjem svojega srca, in izpolnjenje naših želja stoji v razmerju do jakosti in vztrajnosti našega hrepenjenja in našega pametnega prizadevanja, to hrepenjenje uresničiti.

Swett Marden, (nemški prevod: »Die Erfüllung der Wünsche, str. 18.)

Članek, objavljen v »Učit. Tovarishu« »Bodimo resni«, tega napisa ni zaslužil. Smešenje je klavirni način boja nam resnim možem. Braniti koga, bi bilo odveč. Če posegam v debato, storim to prvič ker želim povedati, da je v interesu stvari, če pridobi naš list sotrudnike, ki hodijo po neizhujenih potih in mislijo svoje misli, saj takih idealistov, ki bi se v sedanjem času poglabljali v razne aktualne probleme, ni preveč, drugič pa ker sem član društva, ki si je osvojilo težnje, ki jih zagovarja tovariš R. M. glede učiteljske izobrazbe in v marsikaterem oziru tudi nazore g. Žgeč.

Prav malo imam smisla za teorijo in teoretična razglabljanja in vse moje delo teži v praktično smer, a eno je kar nas praktike, ako smo pravi vzgojitelji, družji s teoretičnimi idealisti pravega kova; brez idealov ne moremo živeti, zavest moramo imeti, da vse naše delo stoji v službi viš-

jega vzgojnega in življenjskega smotra. Zato spoznavamo veliki pomen onih duševnih delavcev, ki nas učijo spoznavati in uravnavati odnose našega praktičnega dela in stremjenja do naših velikih idealov in ciljev.

Vsakdo, ki si stavi kak velik cilj in ga z vztrajnostjo in vneto zasleduje ter ima pogum, da za izredne cilje izbira tudi izredna sredstva in pota, vsak, ki nam poda nekaj celotnega, v svoji notranji koncepciji sklenjenega, zasluži da ga poslušamo in ima pravico, najmanj to zahtevati da se ga smatra za resnega. Pravite, kar se nam tu ponuja kot novo, ni nič novega. Mogoče! Sai je menda ni misli, ki bi ne bila že mišljena, a ni originalnost, ki odločuje, ampak globok zamišljanje in jasnost idejne osnove. Pravite to so utopisti — a tako se je vedno glasilo, in vedno so bili »utopisti«, ki so najodločnejše utirali pot napredku. Le kdor za velikim stremi, tudi nekaj velikega doseže. Kjer ni velikega cilja, ni poleta, ni razmaha!

Od pravega duševnega delavca zahtevamo, da si je kjer koli se loti kakšnega posameznega vprašanja, svest njegovega izvora in končnega cilja, ki ga zasleduje. To velja tudi za važno vprašanje reforme učiteljske izobrazbe. Znanje so težnje nemškega učiteljstva po akademski izobrazbi. Pojavile so se sporedno s kljem po enotni šoli in po reformi šolstva v duhu delovnega principa in so se tudi utemeljevale s tega stališča. Da so našle te težnje svoj odmev tudi pri nas, ki radi zajemamo iz nemške pedagoške literature, ker je nam najbolj dostopna, ni nič čudnega, vendar samo sklicevanje na nemške reforme še ne bi zadostovalo za utemeljevanje sličnih naših stremljenj.

V našem društvu, v pedagoškem krožku, v odborovih sejah smo razna pereča vzgojna vprašanja resno premetirali in se seveda tudi nismo mogli izogniti vprašanju učiteljske izobrazbe. Bolj kot drugo se je pri tem poudarjalo, da mora baš učitelj na deželi kot predstavljen duševni vodja naroda biti moč ozorja, samostojnega mišljenja in značaja. In kakorkoli smo se lotili vprašanja, vedno smo prišli do zaključka, da pelje danes najsigurnejša pot do take izobrazbe skozi visoko šolo. »Akademsko izobrazbo« torej za nas ni prazna krilatica. Svesti smo si ogromnih ovir a nepremagljive te ovire niso. Sam sem bil sprva skeptik, a danes vidim, da v naši zahtevi ni nič utopističnega, neizvedljivega, in nič kaj mi ne imponirajo oni, ki omalovažujoče govorijo o njej, ne da bi nam od svoje strani nudili kak enakovreden ideal za katerega bi se bilo možno ozrevali.

Narodna vzgoja in njeni cilji so nam bili vedno izhodišče za motrenje našega problema. Svesti smo si, da smo stopili z velikim prevratom v povsem novo dobo narodne zgodovine, dobo, ki nas stavlja pred docela spremenjeni socialni in politični položaji in od nas zahteva nekaj več kot povprečne duševne preorientacije. Naravnost ogromne so naloge, ki nas čakajo in nikoli še ni bila naša odgovornost

pred narodom tako velika, kot danes, ko smo svobodni sograditelji narodnega šolstva in vzgojstva. Vemo da z malenkostnimi sredstvi ne bomo velikim nalogam nikdar kos. Cilj uravnava pota, ne obratno! Cilj na nam je velik, cilj nam je veličina in moč naroda kot izraz njegovega duševnega edinstva, socialnega zdravja, moralne in duhovne obnove. In uverjeni smo, da je vzgoja tisto, kar nas more rešiti iz sedanjega mizerije; ne vzgoja, ki se omejuje le na šolo, ampak vzgoja, ki zahteva ves narod, v kolikor je dostopen vzgojnimi vplivom.

Zares klavirni učitelji bi bili, ako ne bi imeli vere v moč in spas vzgoje; one rešilne vere, ki so jo imeli vsi veliki voditelji in vzgojitelji narodov ki ji je dal Fichte izraza v besedah: »Upam, mogoče je, da samega sebe varam, ampak ker moram le rad tega upanja še živeti, ne morem prenehati v tem upanju, upam, da nekaj svojih rojakov prepričam in jih spravim do spoznanja da je edino vzgoja ono, kar nas more rešiti od vsega zla, ki nas tlačí (Reden an die deutsche Nation). V središču narodne vzgoje pa stoji učitelj; on je nosilec naših vzgojnih idealov, njih apostol med narodom. Za to vzvišeno nalogo rabimo drug, vse drugače usposobljen učiteljski rod. Predvsem nam je treba trdnih, resnih značajev, zmognih navdušenja in žrtev, vestnih delavcev z razvitim socialnim čutom; za vodilno osebnost, za osebnost, ki se naj uveljavlja v interesu stvari, ki ji služi, in tehta še več, je treba širokega pogleda v duševni svet, spoznanja socialnih in gospodarskih potreb naroda njegove zgodovine in folklor. Kdor druge izobrazuje, mora biti sam izobražen, predvsem srčno, a ne le srčno, tudi duševno in gospodarsko-politično. Zasnujte nam izobrazovališče, ki vztraja na tej nalogi in klic na univerzi utihne.

Mi si od visokošolskega študija ne obojamo samo boljše znanstvene izobrazbe ampak smo uverjeni da akademsko življenje kot tako že močno vpliva na duševno zorenje in samostojnost značaja in to potrebujemo. Povprečen abiturient učiteljskega je danes povsem nesamostojen, nedozorel človek. — Venomer in venomer slišimo pritožbe, da učiteljsko ne izvršuje svoje kulturne misije, kakor bi bilo želeli. Vsem obtožiteljem bi klical v spomin znane Goethejeve besede: »Ihr führt ins Leben ihn hinein, ihr lasst den Armen schuldig werden, dann überlasst ihr ihn der Pein.«

Od vseh novih izdaj sedanjega učiteljskega ki nam jih razni reformatorji ponujajo, si ničesar ne obojamo. Treba je da imamo pogum in z odločnostjo zahtevamo, kar smatramo za dobro. Oprez neži in nergači izvršujejo tudi svoj potreben posel, da bo nam je treba odločnih mož, ki se ne ustrašijo nobenih zaprek, če imajo pred sabo velik cilj. Nič ni nedosegljivo, le vere je treba in vztrajnosti. Ako je res nujno, da se tudi pri šolstvu štedi, se bo pač moralo drugod štediti, ne pri izobrazbi učiteljstva. Velika stvar zahteva naravno tudi velike

žrtve. V sleherni vasi moža, celega moža z globokim razumevanjem narodovih življenjskih potreb in prilik, sposobnega voditi in svetovati — ali ne bi bil učinek ogromen ali je v ta namen katerakoli žrtev prevelika! Mi imamo svoj ideal o bodoči učiteljski izobrazbi in dokler nam drugega, boljšega ne pokažete, od tega ne odnehamo!

K.

Pota in cilji osnovne šole s poseb. ozirom na risanje.

Dan na dan čitamo v naših stanovskih in strokovnih kakor tudi v drugih listih in revijah o važnosti in potrebi posameznih panog ljudskošolskega pouka. Lotevajo se teh vprašanj laiki, ki čutijo potrebo na lastni koži in strokovnjaki, ki bi radi ugodili njihovim zahtevam. Dasi ravno nas mora veseliti njihovo živo zanimanje za šolo, dasi ravno je gotovo dobrodošel vsak pameten nasvet, je vendarle treba opomniti prve kakor druge, da se ne sme pozabiti, kaj je pravzaprav naloga osnovne šole koliko se sme zahtevati od nje, da more z uspehom vršiti svojo misijo.

Jasno in trdno stoji začrtan danes cilj pouka in vzgoje v ljudski šoli: podati solidno podlago, recimo temelj nadaljnjemu izobraževanju, kakor tudi potrebno znanje duševnemu življenju priprostega človeka in s pomočjo pouka vzgojiti deca tudi čustveno v koristne članke človeške družbe. Nista malenkost ti dve nalogi posebno pa še druga, ki je pravzaprav najvažnejša, dela dandanes spriču okuženega novojnega ozračja vsem činiteljem najbolj pa učiteljem, bele lase. Toda nimam namena spuščati se globlje v to pereče vprašanje, dotakniti se hočem enega predmeta osnovnega pouka, o katerem se zadnji čas mnogo piše in govori, namreč risanje.

Precej črnila se je že porabilo v razpravah o teh predmetih. Pa kakor je običajno pri vsakem strokovnjaku pretiravalo tudi tukaj in se prav malo oziralo na druge panove pouka, da se ne sme podcenjevati nekako harmonično razmerje in skladnost vseh strok. Vsakemu strokovnjaku se zdi njegov predmet najvažnejši in najpotrebnejši. Risarju risanje, pevci petje, teovadcu telovadba itd. in umevno je potem, da dajejo svojim predmetom smotre, ki jih ljudska šola ne more doseči ne da bi zapostavljala drugih predmetov. In če bi hotela ugoditi vsem? Bil bi naravnost atentat na duševne sile in telesno zdravje izročene in mladine, ako bi ji bili dani tudi vsi drugi pogoti, kojih nedostajanje na že samo po sebi onemogočuje uresničenje takih zahtev. In tudi šolske oblasti same so proti preobnavljanju otrok kar zveni spriču nekaterih njihovih uredb sicer precej naradokšno.

Risanju priznavamo vse važnost in korist ne samo kot predmetu zase ampak tudi kot izraževalnemu sredstvu

edini pravi način, da vzamemo stvari, kakršne so v istini, kajti le tako se izognemo nevarnosti, da zidamo na pesek, ali na da puščamo v zgradbi vrzeli ki ob prvem rahlem potresu zrušijo vso stavbo v prah.

Z vso tehtnostjo povdarja najvažnejša činitelja vzgoje, to je osebnost in značaj vzgojitelja. Zadel je s tem res v črno, zakaj, »verba morent, exempla trahunt« ve ja tukaj kakor nikjer drugod. Dan na dan imamo priliko opazovati Sisifovo delo premmogih naših vzgojiteljev, učiteljev in duhovnikov, ki se drže načela: Poslušaj me a ne glej me! Le doslednost, skrajna doslednost napravi vzgojitelja trdnim stebrom, na katerega se narod, ki nima v sebi moralnega ravnotežja in stabilnosti, lahko vsikdar opre, da ne omahne s prave poti.

Poglavje o učiteljski izobrazbi moram podpisati z obema rokama, čeprav ima za marsikatero izmed nas trške očitke. Resnica je, da glavna krivda ni naša ampak se nahaja v organizaciji vzgojevalnic našega naraščaja, dosti pa se da popraviti in izpopolniti s privatnim študijem. To je edini izhod vse dotlej, dokler naši nasledniki ne bodo prinesli že z učiteljskega zadostno sposobnost za zahteve v današnjih razmerah. Zato pa je treba temeljite reformacije na učiteljskih trebach je poglobitve splošne in strokovne izobrazbe. Ako se s tem otežijo pogoji za vstop v zavod in se raztegne čas študija, je to le koristno. Potem ne bo med nami rokodelcev, ki jim je učiteljski poklic le nadležna nogo eksistence. Odpade pa

Zelo mi ugaja prost in bister pogled, s katerim raziskuje in ugotavlja materialno duševno in moralno stanje našega naroda prost vsakega pretiranega črnogledstva, pa tudi optimizma. Gotovo je

* »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Izdalo UJU — Pov. Ljubljana, II. zvezek »Stan. strok. knjižnice«. Cena 12 Din, za člane (le skupno naročilo) potom okr. učit. dr. 8 Din.

LISTEK.

BOGDAN JURANČIČ:

Misli po skupščini.

Prišli smo skupaj, da se razgovorimo o novih potih in ciljih ter navdušimo za pravo vzgojo našega slovenskega naroda. Lepo so donele besede obeh referentov. Sprejeli smo jih z navdušenjem ter razglabljali s temperamentnimi debatami.

Vse je bilo na mestu. Moralnega uspeha skoraj ni motilo, če se ravno nekateri niso mogli vzdržati tradicionalnega »likifa« pri rujnem Haložanu, kljub temu, da smo aplavdirali ko je referent čital s povdarmom stavek: »Učitelj naj deluje na kulturnem polju med narodom brez alkohola!«

To žalostno resnico omenjam samo mimogrede, ker sta mi sveti — ne zprosa na odkritost in konsekvenco.

Zamišljen sem stopal proti domu. Moje misli so bile vedno v dvorani, vedno še sem slišal besede referentov. Zaslíhal sem celo aplavz, ko se je napovedal boj učilnici s pustimi štirimi stenami in konkurz naši »šablonski vzgoji« na »okostenelem učiteljsku«. Vse prav! Življenje me uči, da se tolikokrat pritrjuje in navdušuje za nove idele končno še s'edi nekaj vročih debat, referent vrže referat v miznico in s tem je opravljeno.

Oba naša referenta sta častno rešila svojo nalogo. Mi vsi, ki smo se navduševali ob njihovih izjavah, smo poklicani

ideje realizirati. Stopiti moramo celokupno z našo deca v enotno fronto. Čutiti moramo z njo, da se razmakajo puste zamazane štirje stene učilnice, skozi nje pa prisije solnce svobode in novega življenja. Pastji morajo raz svobodne dece težke verige »katederske avtoritete«, laždiscipline in vsega tistega s čimer obmetava današnji svet sedanje šole — učilnico in šolmeštra. Ali delamo konsekvenco v tem smislu?

Ne pustimo se s'epiti z utopističnimi frazami narodnih pionirjev, dokler še gresimo. Ne bojim se ugovorov, ker sem prepričan, da me ne zadene noben kamen, ki bi ga kdo zalučal s popolno upravičenostjo. Filozof pravi, da je pripoznanje prva pot k pobožanju. Ne smemo obupavati, če pade s pripoznanjem marsikaj, kar se nam je zdelo edino kot zveličavno. S tem pokrepimo našo življenjsko moč. Verovati moramo v zgodovinsko resnico: »Stare oblike se sušijo — in iz razvalin vzklíje novo življenje.«

Učiteljske nas že po svojem sistemu ni moglo usposobiti za naše veliko delo. Njega greh lahko zabrišemo s samopomočjo. Naše skupščine nam dajo le v glavnem smernice za naš vzgojiteljski poklic. Navdušenje za nove smernice mora biti sila ki nas vodi v samega sebe in v dušo naroda v poklicu. Ustvarjanje, preobrazovanje, oblikovanje itd. morajo biti svetle lučice, ki premagujejo temo negotovosti in malodušja v naši misli.

Nisem hotel zanetiti dvoma med našimi vrstami, hotel sem opomniti, da ni zveličavno samo navdušenje, ki je mno-

sploh. Toda — četudi se me obsodi kot reakcionarja — vendar odkrito povem, da mi moderna študija v tej stroki ne ugaša posebno. V mislih imam nameč pristočno risanje in slikanje z barvami. Utemeljuje se potreba tega risanja s tem, da se mu pripisuje vzbujanje smisla za lepoto in umetnost. Ne ugovarjam, da se pri nekaterih v tem pogledu posebno nadarjenih učencih, to tudi doseže, ako je učitelj sam izvrsten risar, ni me pa tudi strah trdit, da za veliko večino povprečno nadarjenih nima prav nobene vrednosti in da tisti, ki im je bila v tem oziru narava mačeha, se na srednjih šolah ne dosežejo tega smotra. Bolj kakor povsod drugod je tukaj upoštevati objekt in subjekt pouka in vzgoje ali po novejših načelih oboja subjekta, torej tudi sposobnost učitelja. Strokovnjakov je prav malo, zato ne smemo predpisovati smotrov in meriti uspehov po njihovem merilu.

Velika napaka se mi vidi zapostavljanje linearnega risanja v prid moderne slika. Posledice v vsakdanjem življenju in videli bomo, katero je bolj potrebno. Kdo rabi pozneje, ko je ostavil šolo, še kedaj čopič in paleto razum slika po poklicu, medtem ko je linearno risanje potrebno vsakemu obrtniku in celo tudi kmetu. A dogaja se nekako v posmeh veseli, ki ga sicer vedno naglašamo: »ne za šolo, ampak za življenje.« da vsled samega izračkanja učenci dostikrat še v zadnjih šolskih letih ne znajo rabiti priprostega ravnila in trikotnika, ker in je moderno risanje naravnost izobčilo.

Tudi za estetske vzgoje v osnovni šoli ima linearno risanje vsaj toliko vrednosti kakor prostoročno risanje in slikanje. Linearna risba se lažje snažno in natančno izvede, vzbuja s tem čut za ličnost in simetrijo in s tem je doseženo, kar smemo pričakovati od otroka v ljudski šoli. Risane z barvami in čopičem le redkokdaj poplača trud, ki ga ima učitelj, ne glede na to, kako težko je ponekod priskrbiti potrebne pripomočke. Ne rečem pa, da bi v tem predmetu pouk ne smel biti individualen. Kjer zasledimo poseben talent, je pač umevno, da ga ne bodemo ovirali ampak mu dali priliko, da razvije svoje sposobnosti.

Tudi ne podcenjujem risanja kot jezika pri pouku sploh, to je skiciranje, ilustriranja itd. Mnogo se je že govorilo in pisalo o tem, mnogo pripočelo in nasvetovalo in vendar so uspehi v splošnem zelo minimalni, tako da se nekateri začudeno vprašujejo, kje tiči vzrok. A ni ga težko najti. Strokovnjaki nam kažejo namreč samo cilje, ki jih učiteljstvo itak samo pozna ne na sredstev in potov do njih. Na učiteljskih se je zelo malo oziralo na to panogo, kjer se da tudi brez posebnega talenta doseči precejšnja spretnost. Treba pa je sredstev in pravih vodstev za sistematično samoizobraževanje in teh pogrešamo. Jančičevo »najnoveše risanje v ljudski šoli« je sicer zelo dobrodošlo, a treba bi bilo še večjih in podrobnejših metodskih del te vrste. Velike vrednosti bi bili tudi tozadevni te-

čaji, kje bi se moralo učiteljstvo v vsakem oziru omogočiti udeležba. Skratka, dati se morajo pogotič, ako se hoče kaj zahtevati.

Jožan.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

ZAHVALA.

V imenu svojih mladih pevč in pevcev drž. učiteljskih v Ljubljani se po končani prekrasni turneji zahvaljujem:

Vsem dobrim ožjim prijateljem in rojakom, ki so bodisi z denarno podporo ali prisrčno bodrilno besedo omogočili izet. v prvi vrsti kavalirski Učit. tiskarni, ki je s 3000 Din stopila na čelo vsem podpornikom, velikemu županu dr. Lukanu, denarim zavodom, ravnatelju učiteljskega Antonu Doklerju, Kolu Jugoslovanskih sestara, zlasti g. Mirji Engelmanovi, železniški upravi, viš. šol. nadz. Westru za predavanje, Jugoslov. Matici, Glasbeni Matici in »Ljubli Zvonu« za prepustitev muzika tj. podružnici F. S. na učiteljsku, g. dr. A. Serku za prijateljsko duševno in telesno pomoč na vsej turneji, g. K. Lasbacherju za nad vse požrtvovalno in težko blaginjsko službo, g. A. Deklevi za muzikalno pomoč, g. Arnsku in g. Korbarjevi ter gđ. Prestov in gđ. Furjan za večodgovorno dolžnost spremljevalcev, slovenskemu, domačemu časopisu, ki je spremljalo našo pot z iskrenim zanimanjem, skratka: vsem ki im je bodoči učiteljski naraščaj na srečo.

Zahvaljujem se nadalje v Sarajevu:

Slovenskemu klubu z g. predsednikom in vsemi odborniki za prisrčen sprejem, aranžma vsega našega bivanja v Sarajevu za prireditve koncerta, br. pevskima društvoma »Sloga« in »Trebevič« za iskrene simpatije in »ovorje darove, ravnateljstvu pravoslavnega bogoslovja za nameščenje, Sarajevskim novinarjem za priporočila in lubežne ocene, v prvi vrsti pa g. kapeniku Hladeku, ki se je z redko vnmom povsod in vsikdar žrtvoval za nas, nadalje ravnateljstvu bos. here, železnice, Kolu srpskih sestara, Sarajevskemu učiteljskemu itd. itd.

V Mostaru:

V prvi vrsti ondótnemu učiteljskemu, na čelu mu g. Stjepan Šimunac, predsednik UJU, tajniku g. Fr. Bruku, g. Mursel Sulemanu, šol. nadzorniku, g. Semiz, kulturnima društvoma »Gajret« in »Prosveta« za prenočišča, hrv. pev. društvu »Istroje« za dvorano, vladnemu poverjeniku pri mestnem poglavarstvu g. S. Čamaloviću in najiskreneje g. Djuro Krameru za aranžma obeh koncertov.

V Dubrovniku:

Narodni ženski zadrugi »Pčelice«, Učiteljskemu društvu, Dubrovniškemu Sokolu, nacionalni mladini, penzionatu »Wregg«, ravnateljstvu Dubrovačke narodovitbe, mestnemu županstvu, komandi mesta, zdraviliški upravi na Lokrumu, kavarni »Dubravka« ter nadvse prof. teol. č. patru g. Bernardu Sokolu za vsestran-

tuicem, samo da ga ponižajo, čeprav bi jejo s tem tudi sebi v obraz. Zato ni čudno, da je naš človek danes spričo takega kaosa in nemorale popolnoma zmešan da drži navzdol in da ostane vzgojno delo med najširšimi plastmi našega naroda skoro luzorno, dokler ne poneha ta strahovita negativna sila. Rabimo energične od pomoči v obliki strožjega tiskovnega zakona. Zanesiti se mora morala in poštenje tudi v politiko in novinarstvo, zlasti uredniki bi morali biti nekaki cedilniki, ki ne propuščajo nesnage in štrupa v javnost.

Dalje govori o usodepolnem razkroju družinskega življenja pri industrijskem proletariatu in zlih posledicah za vzgojo v predšolski in šolski dobi. Odveč bi bilo spuščati se v podrobnosti, zakaj povsod imamo priliko, da se prepričamo o resnici pisateljeve trditve. Pripomnil bi samo, da se nahaia tukaj alfa našega problema tu je izhodišče telesnega in duševnega razvoja.

Kar se na tiče šole kot take in njenih metod, se mi vidi, da za naše razmere še dolgo ne bo prišel čas, ki bi prinesel brez škode tako radikalen prevrat, kakor si ga je zamislila nova šola. Prepričan sem, da vsak učitelj brez izjeme priznava načela produktivnosti, samopridobitnosti in samovlade in jih skuša po možnosti uveljaviti ali do končne izvedbe sedaj še ne moremo in ne smemo. Četudi smatramo učno snov le kot sredstvo za oblikovanje človeka, vendar ne smemo pozabiti, da zahteva današnje življenje mnogo več eksaktnega znanja nego

sko in najožrtvovalnejšo pomoč ves čas našega bivanja v ponosnem Dubrovniku.

Na Korčuli Velikuki, Hvaru itd, vsemu prebivalstvu, narodnim društvom za iskrene, silaine sprejeme in pogoščenja.

V Splitu:

Pevskemu društvu »Guslar«, zlasti tajniku g. Marjanoviću Fer. Savezu, bolniški upravi, uradniški menzi in nje načelniku g. dr. Kosiju, dr. Lavšu, g. Smolčiču, županu dr. Tartagliji, Sokolu, nacionalni mladini vsem članom slov. kolonije, zlasti g. Trohi, g. Finžgarju itd., g. upravniku gledal. restavracije, kvartetu Jugoslov. solistov in kr. opernemu pevci g. Jos. Rijavcu ter prof. Hatzeju za prijazno sodelovanje, finančni upravi, dr. Rimondju in ravnateljstvu Jad. plovit. be komandi »Sašone« solitskemu časopisu, meščanstvu in slov. pevcem za aranžirani, a žal, z naše strani vsled defekta na parobrodu »Petka« zamujeni sprejem itd. itd.

Bakarski železniški postaji za posebni vagon, restavratorki g. Mataković v Karlovcu za ceno in obilno postrežbo ter železniškemu osebju vlaka Karlovac-Ljubljana.

Najboljšim nazadnje: svojim pevkom in svojim pevcem za lunaško in nad vse disciplinirano vedenje tekom cele 16-dnevne, mestoma zelo naporene turneje. Naj im ostane tako neopozabna v spominu, kot bo meni.

Em'l Adam'č.

Udeležencem kongresa UJU

iz Slovenije.

× Izletniški odsek se obrača na one tovariše in tovarišice, ki bi hoteli po končanem kongresu dne 8. avgusta prevzeti vodstvo udeležencev kongresa po Gorenjski (Bled, Bohinji Triglav, Kamniška Bistrica itd.) naj se javijo tov. Iv. Tavčarju v Šiški, oziroma v pisarni strokovnega tainištva, ob kongresnih dnevih na kongresni pisarni.

× Učiteljsko društvo za kočevski okraj poziva vse tovariše, da se udeležijo kongresa v kar največjem številu, društvu pa poročajo svojo udeležbo, da preskrbimo pravočasno izkaznice za polovično vožnjo.

× Vse, ki se udeležijo drž. zborovanja učiteljstva v Ljubljani v dneh od 5.—8. avgusta opozarjamo da otvorijo dne 5. avgusta na obmejni postojanki v Logatcu »Sokol« svoj dom. Kdor hoče toraj v nedeljo popoldne prirediti izlet iz Ljubljane, se mu nudi sedaj najlepša prilika, da si ogleda italijanske obmejne kraje. Ob 14.45 se odpelje iz Ljubljane in je v Ljubljani zopet lahko ob 23. zvečer. Opozarjajo se na to zlasti tovariši izven Slovenije.

× Železniške in vozne udobnosti za udeležence kongresa UJU v Ljubljani.

1. na državnih železnicah: Na molbu Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva Beogradu od 23. aprila 1923, Br. 361, Gospodin Minister Saobraćaja rešenjem svojim MSBr. 21.715 od današnjem odobrio je povlastico u pola cene na dr-

kda poprei Tukaj je pač najboljša zlata sredina, ki ne trati skopo odmerjenega časa in daje, kjer le more, vrednost produktivnosti. Tudi samovlade vsled šoli sovražne domače vzgoje še ne bo mogoče povsod in docela izvesti. Zelo je še potrebna, rekel bi, vsaj skrita sugestivna avtoriteta učiteljeva, ki je na gojenec direktno seveda ne bi smel čutiti. Pri deci ki to je dom pokvaril in izruval spoštovanje do učitelja ter veselje do šole, ne dosežemo z načelom samovlade ničesar. Tukaj je treba čisto odločne operacije in drevescu, ki se divje razrašča, moramo prirezati pravilno obliko. Ne mislim na tiranstvo in drakonske kazni, a dobrohotna in konsekvantna strogost ni nikoli škodovata. Da pa bodemo popuščali valet, kjer bo le mogoče, je samoumevno. Tok postopne evolucije mora privedi šolo do višine, da bo lahko korakala z duhom časa.

Najboli mi ugaia zahteva po vzbujanju in vzgoji vesti. Najvišji ideal etične vzgoje bi morala biti ravno rahločutna, a neizbrisna in dosledna vest, edini merodajni tribunali vsemu dejanju in nehanju, krona vse etike, ki bi il morale biti podrejene vse verske in posvetne morale. Če bi se nesrečilo doseči to pri vsakem posredniku, potem odnada večina problemov, ki danes pedagogom belijo glave.

Pogrešam na besede o vzgoji čuta dolžnosti, ki bi moral iti roko v roki z vzgojo vesti. Naš slab gospodarski položaj je nedvomno v prvi vrsti posledica nedostajanja tega čuta. Nima ga deloda-

žavnim železnicama svima članovima Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva koji žele učestovati na Glavnoj Skupštini i Učiteljskom Kongresu, koji će se održati 5., 6. i 7. avg. ove godine u Ljubljani. Učesnici ove skupštine i Kongresa kupice na polaznoj stanici celu kartu, koja će im važiti i za povratak, ako uverenjem predsedništva Kongresa dokažu da su bili na istom. — Ova povlastica važi od 2. do 10. avgusta ove godine zaključno.

2. Na parnikih: Radi članova Udruženja, koji moraju putovati i parobrodom, Udruženje se obratilo i Upravi Brodarskog Sindkata za povlasticu u vožnji na svima rečnim brodovima. — Odlukom Uprave Brodarskog Sindkata Br. 547, od 11. avg. m. odobrena je svima učesnicima učiteljskog kongresa, koji su članovi UJU povlastica u vožnji u četvrtinu cene na svima rečnim brodovima. Povlastica važi od 1. do 10. avgusta. Kao legitimacije služice ista uverenja koja i za željenicu.

3. Za južno železnico je dovoljeno 50% znižanje a od'oka še ni.

× Kdor se ni prijavil za stanovanje, ne prevzema stanovanjski odsek pov. UJU nobene odgovornosti.

Splošne vesti.

— Prihodnja številka »Učit. Tovarisa« izide v soboto 4. avgusta v večji, slavnostni obliki, kot pozdravna številka udeležencem kongresa UJU. Dobiti jo bo tudi v ljubljanskih tobakarnah in pri kolporterjih na ulici.

— Poziv! Približal se je čas kongresa UJU, zato pozivamo vse tovariše(ice) v Ljubljani ali bližnji okolici bivajoče k sestanku, ki se vrši v soboto, dne 28. t. m. popoldne ob 3. uri, da se natančneje pomenimo o dostojnem sprejemu naših dragih tovarišev(ice), glede rediteljske službe, narodnih noš itd. Sestanek se vrši v »Učiteljski tiskarni«. — Kongresni odbor.

— Uradniški zakon sprejet v zakonodajnem odboru. Na seji 21. julija je zakonodajni odbor sprejel uradniški zakon s 23 glasovi. Opozicija je v znak protesta odšla in se udeležila tudi glasovanja v narodni skupščini, ker je v zakonu mnogo zelo reakcionarnih določb.

— Slabe strani uradniškega zakona. Napravila se je velika razlika med civilnim uradničtvom in vojaštvom. Velika je diferena med uradniškimi plačami I. in II. kategorije. Plače niso enotne, ker so posebni zakoni za vojaštvo, profesorje in železničarje. Vsi državni uradniki izgube za tri leta stalnost. Tri leta bodo še vsi upokojeni po starih zakonih. Za upokojeence se ni izvedlo nobenega zvišanja itd., itd.

— Vsi sklepi mestnega šolskega sveta v Ljubljani — neveljavni. Vlada je sistiralala vse sklepe mestnega šolskega sveta zadnjih dveh sej, ker stoji na stališču, da mestni šolski svet v sedanji sestavi ne sme pravoveljavno sklepati, dokler ni končno rešena pritožba občinskih svetnikov dr. Vladimira Ravniharja in Josipa Turka na ministrstvo proti veljavnosti novih volitev, ki jih je izvedla kle-

tudi velika pogreška, da pridejo novinci premajdi v službo in celo na vodilna mesta. (Čudno se mi zdi, da se zoper ta nedostatek nihče ne oglasi, dasiravno se zadnje čase toliko piše in razpravlja). Človek, ki hoče vzgajati, mora biti kolikor toliko ustaljen značaj, da ne kvari in ruši z neopremišljenimi dejanji lastni ugled in prestiž vsega stanu. Postati učitelj z devetnaestimi ali dvajsetimi leti je na vsak način prerano. V tej dobi, ko v človeku še vse »vre in kipi«, kakor pravi pisatelj razprave ko se še začne kristalizirati značaj in svetovni nazor, je mladenič težko mogoče oblikovati drugje, ker je še sam potreben vodstva. Naloge današnjega viharnega časa zahtevajo zrelejših mož kakor pred leti, ko življenje še ni bilo tako razburkano.

Izmed zunanjih kvarnih vplivov na vzgojo najširših plasti našega naroda, ki jih navaja avtor bi še dotaknil le enega, kateri se mi zdi poleg alkohola najbolj usoden zastrupilevalec narodove duše. To je namreč naš tisk, zlasti na naši politični časopisi. V tem žalostnem pojavu prednjačimo menda mi Jugoslovenci, posebno pa še Slovenci, pred vsemi narodi. Za osten, a značilen rekord! Ogabno razpaljene strankarske strasti ne prizanašajo s svojim natolcevanjem in blatenjem nobenemu, še tako značajnemu človeku, dokler mu niso izpodkopale ugleda, samo zato, ker je slučajno drugega naziranja in hoče po nekoliko drugačni poti do občestvenih ciljev. Z ostudno slastjo razgaljajo resnične in izmišljene slabosti svojega nasprotnika — brata — tudi pred

ialec napram delojemalcu, nima ga pa tudi delavec napram svojemu mojstru, gospodarju. Nočem delati nikomur krivice, gotovo so častne izjeme na obeh straneh, a večina se ne more otresti tega očitka. Kjer so delavci plačani od dneva in ure, se žalibog lahko vsak hip opazi, da delajo samo toliko da jim mine čas, postopajo se pogovarjajo, a ne pride jim na um, da vrednost njihovega dela ne doseže mogoče niti polovico zaslužka. S tem strašno podražijo svoje delo, kar čuti seveda le konsument. Delavec nevede tudi sam povzroča naraščanje draginje, škoduje s tem skupnosti in posredno še sebi. Le vestno delo, obojestransko priznavanje eksistenčnih pravic bo sčasoma omililo gospodarsko krizo.

Končno še nekaj besed o principih individualizma in kolektivizma. Po dobri preitiranega kulta individualizma, ki je rodila brezobzirne sebičneže in izkoriščevalce, poedince kakor tudi zajednice, se vračamo torej zopet k vzajemnemu sodelovanju v človeški družbi. Vsiljuje se mi misel, da bi bila i v tem pogledu sredina pot najboljša. Vzgoji intelekta prevladui načelo individualnosti, pri čustvenih vzgoji na načelo kolektivnosti.

Toda dovoli bodi razmišljanja in besedovanja, ki se kot docela subjektivno ne mara vsiljevati nikomur. Iz vsega naj zveni le odkrito veselje, da se je pisatelj lotil tako energično in temeljito za nas zelo nujnega in perečega vprašanja, in želja, da bi beseda postala kmalu meso.

F. H.